

SVID, Stiftelsen Svensk Industriedesign och Föreningen Svensk Form

Datum 2022-12-12

Kulturdepartementet, diarienummer 2022/01357

Att: ku.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: Ku.KL@regeringskansliet.se

Remissvar: SOU2022:44 Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher (Ku2022/01357)

Regeringen beslutade den 3 november 2021 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag till en samlad nationell strategi med syfte att under den kommande tioårsperioden främja långsiktig och hållbar utveckling av de kulturella och kreativa näringarna i hela landet (dir. 2021:100).

Utredaren fick i uppdrag att analysera och identifiera utvecklingsbehov inom sju utpekade områden av betydelse för att uppfylla målen för strategin, bland annat samverkan mellan relevanta aktörer, kapitalförsörjning, offentliga stödinsatser, platsutveckling och synergier med besöksnäringen. Utredaren fick även i uppdrag att identifiera eventuella ytterligare områden med påverkan på de kulturella och kreativa näringarna som är i behov av utveckling, ge förslag på aktörer som ska ansvara för uppföljning och göra en tydlig prioritering bland de förslag som lämnas.

SVID och Svensk Form har valt att inkomma med ett gemensamt svar på remissen och anser att utredningen är både angelägen, behövlig och inte minst dagsaktuell. I och med organiseringen av KKN-området inom EU med etableringen av ett *EIT Culture & Creativity Eco system* så ökar möjligheterna för kulturella och kreativa företags hållbara utveckling enligt vår gemensamma bedömning. Mer om detta längre fram i remissvaret.

SVID och Svensk Form delar utredarens resonemang som formuleras i förordet – att utredningens viktigaste förslag utgår från mervärdet av tydligare tvärpolitiska ansvar. Utredaren pekar på vikten av, inte bara samverkan och samordning, utan även synergier för att uppnå näringspolitiska och utrikespolitiska mål som kan kopplas till kulturpolitiska mål och insatser. De offentliga systemen bör bättre gå i takt. Utredaren och hans team döpte dessutom både utredningen och betänkandet till Kreativa Sverige, inte minst för att lyfta fram betydelsen av att få med hela landet i ett systemtänk. Utredaren ringar därefter in utredningens förslag i fem prioriterade strategiska områden och utöver ovan så betonar utredningen (2) företagets förmåga, (3) marknadsplatsen (fokus på upphovsrättens regelverk), (4) Sveriges roll i världen (5) arbetsmarknaden (fokus på resiliens), samt (6) betydelsen av platsen (från nationen till den mindre platsen).

Det långsiktiga perspektivet och hållbarhetsdimensionerna finns med i alla dessa strategiska prioriteringar, bland annat företagets och branschernas förmåga för grön omställning, men också för ökad social hållbarhet. För hållbarhet i systemet framåt

måste man även infoga kulturell hållbarhet menar utredaren. Utan konst och kultur, skapas inga kulturella och kreativa branscher. Detta sätt att gripa sig an uppdraget med ett uttalat systemtänk och ett antal perspektiv som dockar in till långsiktighet och hållbarhet anser vi vara mycket klokt.

SVID och Svensk Form, som representerar designområdets olika discipliner, kan bara skriva under på detta resonemang och samtidigt lyfta fram att metoder för att få de offentliga systemen att gå i takt till mångt och mycket är en uppgift för ett systematiskt designarbete. Något som inte minst lyfts av EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen i handlingsprogrammet för Europas gröna omställning; *New European Bauhaus*.¹

SVID och Svensk Form har intervjuats och haft dialog med utredarna under utredningstiden och även suttit med i dialogforum som bland annat anordnats av organisationen Kreativ Sektor tillsammans med representanter för utredningen. Vi känner igen oss i mycket och stödjer de sex prioriteringarna som återspeglar och balanserar olika behov av utveckling som bland annat företrädare för kulturella och kreativa branscher har lyft fram som angelägna för området. De är dessutom formade med hänsyn till megatrender och aktuell utveckling i omvärlden; till exempel effekterna av klimatförändringarna, fortsatt framväxt av ett kunskapsamhälle, teknologisk utveckling, effekterna av ett nytt säkerhetspolitiskt läge och återstarten efter covid-19-pandemin.

Prioriteringarna ligger även väl i linje med EU:s motsvarande strategi för kulturella och kreativa branscher från år 2022. Den strategiska prioriteringen Tydligt tvärpolitiskt ansvar för kunskap, synergier och samverkan är central och genomförandet av den är en grundförutsättning för att kunna genomföra övriga prioriteringar i strategin. Närings-, kultur- och utrikesdepartementen är särskilt berörda, men även finans-, justitie- och infrastrukturdepartementen eftersom det här finns betydande strategisk påverkan för Sverige i frågor om samhällsbyggnad, immaterialrätt och digitalisering. *"Därför föreslås i strategin att en interdepartemental grupp tillskapas för att koordinera och utveckla arbetet på övergripande nivå"* (utredarens citat).

Denna analys och dessa förslag av utredaren stöds helt av SVID och Svensk Form, med tillägget att det är viktigt att en sådan arbetsgrupp får ett långsiktigt och tydligt mandat att bereda tvärpolitiska beslutsunderlag.

Sveriges konkurrenskraft och förmåga till omställning, utveckling och innovation är både synonymt med de kulturella och kreativa branscherna och beroende av dem. Inte minst nu när EU lanserat den KIC (Knowledge and Innovation Community) för KKN-områdets utveckling under namnet EIT Culture & Creativity² där Sverige ingår i ett konsortium av aktörer som under tio års tid ska verka för områdets utveckling samt vara en ekonomisk och stödjande resurs inom hela EU. Inom ramen för detta arbete har det etablerats en lokal kontaktorganisation för den nordiska delen av programmet i Helsingfors och SVID och Svensk Form bidrar som *Associate Partners* genom bland annat

¹ https://new-european-bauhaus.europa.eu/index_en

² <https://eit.europa.eu/eit-community/eit-culture-creativity>

att medverka i framtagandet av en europeisk designagenda och etableringen av ett nordiskt partnerskap för ökad samverkan kring designdelen i programmet för våra nordiska systerorganisationer.

De kulturella och kreativa branscherna representerar en export som internationellt formar bilden av Sverige, bygger upp ett kunskapskapital nationellt, och skapar förutsättningar för nya arbetstillfällen i och med digitaliseringen. Inte minst designbranschen med dess olika inriktningar; industridesign, tjänstedesign och systemdesign såväl som mode och möbelformgivning. För att Sverige ska kunna ta till vara denna möjlighet inom ramen för hållbar omställning behöver arbetet med att främja och utveckla de kreativa branscherna stärkas på en rad områden. I och med *EIT Culture & Creativity* kommer det också att löna sig att satsa på den kreativa sektorns organisationer i Sverige, då detta ökar organisationernas förmåga att allokera en del av de stora ekonomiska resurser som nu tillskrivs området inom EU även upp hit i norr.

För att konkretisera vårt remissvar har vi nedan sammanställt våra synpunkter på utredningen i punktform;

- SVID och Svensk Form delar behovet av en nationell strategi för Sveriges kreativa branscher. En nationell strategi är angeläget ur flera aspekter som utredningen pekar på och behöver förankras interdepartementalt på Regeringskansliet, såväl som hos myndigheter och andra offentliga aktörer, akademi och näringsliv. En nationell strategi för kreativa branscher är även viktig som resonansbotten för EU:s politik och strategi inom området liksom för våra nordiska grannländers olika initiativ i frågan.
- SVID och Svensk Form ställer sig bakom utredningens centrala prioritering: ett tydligt tvärpolitiskt ansvar för kunskap, synergier och samverkan. Och att arbetet med att främja och utveckla de kulturella och kreativa näringarna kräver långsiktighet och samordning, mellan olika politikområden, mellan branscherna, samt mellan offentliga och privata aktörer.
- SVID och Svensk Form tillstyrker utredningens förslag om ett utökat ansvar för kunskapsutveckling och statistik, det finns idag inte någon uppdaterad eller rättvisande statistik och analys för kreativa branscher i Sverige.
- SVID och Svensk Form tillstyrker också utredningens övriga strategiska prioriteringar. Det handlar om alltifrån synen på upphovsrätt och innovation till satsningar på kompetensförsörjning, kapitalförsörjning, export och internationalisering.
- SVID och Svensk Form anser dock att strategin behöver formulera tydligare övergripande mål. Strategin bör också utformas och utvärderas utifrån det övergripande näringspolitiska målet att stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb, samt fler innovativa och växande företag.
- Om det är så att det fortsatta arbetet landar i ett tydligt företags- och näringsperspektiv som utredningen pekar ut, så föreslår SVID och Svensk Form att näringsdepartementet får en mer central och samordnande roll i arbetet, inte minst att vara pådrivande och sammankallande om/när en interdepartemental arbetsgrupp för kreativa branscher etableras. Tillväxtverket bör ha motsvarande roll bland myndigheter.

Sammanfattning

Staten ska stimulera en långsiktigt hållbar utveckling för företag i de kulturella och kreativa branscherna i hela Sverige. Detta är branscher som det lönar sig att satsa på läser vi i utredningen och ser även internationellt. Främjande av företag i kreativa branscher berör flera politikområden och därmed olika nationella politiska mål och nu även ett potentiellt samspel med europeiska starka initiativ för områdets utveckling.

I övrigt så vill SVID och Svensk Form framföra, att med tanke på den korta tid som utredningen pågick, så är vi imponerade över den bredd och det djup som betänkandet har. Det är många delar där SVID och Svensk Form har bäring på området eller kunskap som är relevant för områdets utveckling. Vi har i remissvaret valt att fokusera på några utvalda delar. Som att peka på behovet av ett tvärsektoriellt angreppssätt och etableringen av ett interdepartementalt forum med tydligt mandat hos regeringen, då vi menar i likhet med utredaren att detta skulle gagna KKN-områdets utveckling.

SVID och Svensk Form hoppas att många av de rekommendationer som betänkandet ger också ska återspeglas i Regeringskansliets fortsatta arbete över departementsgränserna. **Kreativa Sverige!** är en välkommen utredning. Förslagen och analysen pekar ut ett viktigt strategiskt arbete som nu behöver kraftsamlas kring och regeringen har härmed möjlighet att gå från ord till handling.

Jonas Olsson
Vd, SVID, Stiftelsen Svensk Industridesign

Mats Widbom
Vd, Föreningen Svensk Form